

سی کرور لشکر مستعد متفق مجاهد در مقابل می توانند بنمایانند . یعنی مجموع ملت محامی ومدافع خواهند بود .

ثانیاً - قبل از این ، اوقات دولت در معارضه ملت و ملت در مقاومت با دولت می گذشت و هر دو به تصارع يك دیگر را ضعیف نموده و دشمنان خارجی هر دو را مهوور و مأکول می نمودند . امروز هر دو پشت یکدیگر شده . دزد بیرونی را از خانه می دوانند . ملاحظه فرمائید اگر دزدی به خانه ای فرود آید که همه خواب باشند کسی هم اگر بیدار شده از ضعف حرکت ننماید جز آن است [که] همه متاع خانه را به غارت و آنها را به قتل می رساند؛ ولی اگر همه از خواب بیدار و معاضد باشند دزد وارد نمی شود و اگر وارد شد فوراً بیرون می رود خجل و منفعل .

ثالثاً - مسلم است در اصلاح مقاصد و ترقیات ملت و دولت ، هزار رأی مستقیم که منتخب و منتقد از ده کرور آراء مخلوق باشد بهتر است از يك رأی مبتلا و اسیر در دست اهواء فاسده و اغراض باطله و دوست گدازی و دشمن نوازی که تمام اوقات خود را اگر به حفظ خود پردازد مکفی نیست ، چه رسد که ملت و مملکت را نگاهدارد .

رابعاً - وقتی اختیار امور واحکام و آراء در دست يك نفر باشد به اختیار مطلق ، از آنچه موجب مخاطرات و مهالك ممالک اسلامی باشد باکی ندارد . زیرا رقیبی در مقابل نمی بیند و خود را فعال مایشاء می داند . مثل سابقین برای جلب نفع شخصی دین و ایمان و ناموس و دولت و ثروت خلائیق بیاد می دهد به رشوه ای که از داخله و خارجه می گیرد مخلوق را فانی صرف می نماید . اما وقتی مجلس و کلا و جماعت باشد چون فرد فرد مجلس مراقب یکدیگر هستند ممکن نیست دیگر به رشوه و ملاحظه و اغماض فاسده کسی خیانتی در دین و دولت کند . فلان وزیر ، دریای خزر را نکوید و يك قاشق آب گندیده چه قابل است بخشیدیم ! ، . دیگری مرو و سرخس را به قمار شب و خمار صبح بیاد ندهد . و هكذا فعل و تفعل .

خامساً - هر روز این جمعیت آراء برای اصلاح فاسدی مسلم است ، بدعتی را رفع می نمایند و سنتی را وضع می کنند و تجارت و زراعت و فلاح و صنعت ایران را رواج می دهند و سالی صد کرور مکت این خلق گدا را که خارجه می برد به ترویج صنایع داخله ، نخواهند گذارد بیرون برود . بلکه عوض صد کرور هم هر ساله از خارجه به داخل می آورند . علاوه کشف معادن و اصلاح طرق و ابداع کارخانجات خواهد شد . امور زندگی و مسافرت و تجارت خیلی آسان و این مردم که نصف آنها به گدائی می گذرانند همه دارای شغل و کار و تمول می شوند

و مثل سایر ممالک گدا اکسیر خواهد شد .

ششم - سابقاً اشخاصی که واسطه حل و عقد امور بودند ، محض نفع شخصی خود دولت را از ملت منزجر و بری ساخته و ملت را از دولت ترسانده و به اصطلاح آب را گل می نمودند [تا] ماهی بگیرند ، وفایده از این رهگذر می بردند که رعایا را کوررها خراب نمایند تا خانه خود را آباد کنند . ولی امروزه و کلای مجلس موظف به وظایف ملت هستند و می دانند اگر خیانتی به و کلین خود نمایند هم معزول و هم بدنام می شوند . حتی المقدور سعی در آبادی ملت و مملکت و رعیت خواهند نمود .

هفتم - قبل ازین ارکان دولت خود را در ایران فی الواقع عاریه نشین و موقتی می دانستند و اطمینان به ثبات و دوام سکونت خویش نداشتند و تصور می نمودند عن قریب از ملکیت وید آنها خارج می شود لهذا هر چه مقدورشان بود از سنگ و چوب بنیان خانه کنده و بریده و می بردند که این نتیجه عاجل است ، و واقعاً خانه خود را به دست خود خراب می نمودند . امروز می فهمند این خانه ملك طاق ابدی خودشان است لابد سعی در آبادی و تعمیر آن خواهند فرمود .

هشتم - کارگزاران ایالات سابقه چون اختیار امور را به دست يك نفر می دیدند بستگی و روابط خود را با آن نفر حتی المقدور محکم نموده و درمحل فرما نفرمائی خود هر چه اراده می کردند می بردند و می خوردند و ظلم جاری بود و مطمئن بودند از مؤاخذه ، زیرا وقتی هزار يك اعمال آنها بعد از عمری به گوش آن يك نفر وزیر می رسید او را به تعارف و هدیه مختصری راضی و ساکت نموده ، ولی وقتی مجلس و کلا باشد هر ساعت خبر اعمال کارگزاران ایالات کوچک اقصی بلاد و قراء هم به عرض مجلس خواهد رسید و دیگر زبان دوست هزار نفر و پانصد نفر را مجال عادی است به رشوه ببندند و باب ظلم بالطلبع مسدود خواهد شد .

نهم - غالب تنزلات این عدت ماها از ناامنی بود که فلان تاجر ، یا زارع یا صاحب پول ، یا صاحب علم ، یا با هنر ، آنچه را داشت از خوف رؤسای دولت و متغلبین مملکت مکتوم می داشت ، و چه ثروتها بی کار و بی فایده اندک اندک از مایه خورده و تلف می شد . ولی امروزه که تأمین داده خواهد شد ، هر کس آنچه مال و هنر دارد بکار انداخته ، روز بروز درنما و تزیید می شود . این را محسوس نمایم . که فرضاً مثل سابق نخواهد بود کسه از شخص اول دولت تا ادنی طبقه خلایق ، آنچه داشته باشند به بانکهای خارجه بدهند و از ایران بیرون نمایند ، و اصل و نفع آن را دیگران بخورند و در دست آنها جز

کاغذی نباشد نقاشی بخط فرنگی، که يك صندوق از آن کاغذها را به ما بدهند (۱) و مملکت ما را تصاحب نمایند و چه تلفات و اتلافات در میان خواهد بود. بلکه امروزه که تأمین حاصل شد، اگر افراد رعیت نقری بیست تومان روی هم گذارند پانصد کرویر پول، خدا می‌داند در ایران چه خرابیها آباد، چه تجارتها وسیع چه صنایع دایر، چه معادن کشف، چه ابواب خرجی مسدود و طرق نفع مفتوح خواهد شد، یا در هر بلدی شاید بیست هزار نفر هستند که اوقات عمرشان را صرف این می‌نمایند [که] برای حفظ خود یا بردن مال دیگر، سالی را مراقب باشند تا يك روز در کوچه فلان امیر را ببینند تعظیمی کنند، به این نحو تلف عمر عزیز می‌نمایند ولی وقتی تأمین شد و حکم مساوات و معدلت جاری، همه آسوده شده دنبال آن می‌روند برای شغلی و صنعتی پیش گیرند (۲) و درستکاری جلوه دهند و ترقی بدهند خود و ابناء و وطن خود را، مکنتی براه حساسی زیاد نمایند و معرفتی کامل کنند. دهم - دول بزرگ خارجه تمام همشان را صرف می‌نمایند جهت جامعی برای اتحاد کلمه و اتفاق آراء رعایای خود تحصیل نمایند. بعد از کرورها تجربه و حک و اصلاح، وطن را که امر اعتباری است جستند و چه اندازه حب وطن را در انظار عظیم نموده و جلوه می‌دهند، شهید وطن را به نام نیک ابدی می‌ستانند علت آن است که اولاً آنها چندان ثبات و قوامی در دین خود ندارند و اهمیتی به دین و مذهب نمی‌دهند مابین خودشان، ثانیاً در ممالک آنها ادیان مختلفه و مذاهب متشتنه از کبر و یهود و بت پرست و نصاری و غیره... بسیار است، هر گاه دین را مصدر نمایند به اختلاف مذاهب اختلاف در امورشان پیدا خواهد شد کلمه متفق جمع نمی‌شود، ولی ایران که نعمت خداداد دارد و تمام به يك دین هستند و قوامی هم دارند و کتابی مثل قرآن و احکام منقحی از شرع مطهر در دست، اگر این مشروطیت و مجلس شورای ملی کاملاً جاری گردد و میزان شرع پیش آید دولت و ملت ایران طفلی است [که] يك شبه راه صدساله می‌رود. ترقی را به جایی می‌رساند که هزار سال دیگر خارجه آرزوی آن را به گور خواهند برد. باری مجال بیش از این نداریم تلك عشرة كاملة متوقع به وصول عریضه، حضرتعالی هم زودتر در صدد تشکیل مجلس و انتخاب منتخبین برآمده که از دیگران عقب نیفتند. (انتهی)

این کاغذ جناب ثقة الاسلام امروز از برای این ملت جاهل سندی است معتبر و چون فی الجمله کاشف از حالات اهل ایران است لذا در این تاریخ درج نمودیم.

روز سه شنبه ۲۴ شوال المکرم سنه ۱۳۲۴ - مذاکرات مجلس امروز در

چند فقره بود : اول، اصلاح بودجهٔ مالیهٔ ایران.

ثانی، تشکیل دو کمیسیون در مجلس . یکی کمیسیون عدلیه و اعضاء آن از این قرار معین و منتخب شدند : حاجی سید نصرالله از سادات اخوی - حسنعلی خان - آقا میرزا ولیالله خان - اسدالله میرزا - آقا میرزا طاهر - مخبرالملک . و دیگری کمیسیون مالیه و اعضاء آن از این قرار است: حاج معینالتجار - ثقةالسلطنه - حاج امینالضرب - حاج حسین آقا - حاج محمد اسمعیل آقا - وثوقالدوله - عونالدوله .

سوم ، مذاکره در مطالبهٔ نظامنامهٔ مجلس و این که علماء اعلام مطالبه نمایند که زودتر به امضاء اعلیحضرت برسد .

چهارم در مسئلهٔ بانک و پول دادن به دولت و الا از خارجه قرض بشود . پنجم (۱) ، مذاکره در باب ورثهٔ سید مقتول که یا قاتل را حاضر و یا دیهٔ کامله به ورثه داده شود . و شرحی در این خصوص به صدارت عنلی از طرف مجلس نوشته شد .

مقالهٔ انجمن طلاب

امروز از انجمن طلاب و بعضی وطن دوستان مقالهٔ اعلان ماندنی منتشر گردید و به ادارات جراید هم دادند که درج و نشر دهند . چون خالی از اهمیت نیست در این تاریخ درج [می] نمائیم و هذا صورته :

استدعا از عموم علماء ایران

آقایان عظام می دانند که از بدو تأسیس سلطنت ایران تا چهاردهم شهر جمادی الثانیه یونتهیل ۱۳۲۴ دولت ایران دولت مستبده بوده به این معنی امور مملکت از خطا و صواب به رأی و ارادهٔ اشخاص مخصوصی اداره می شده است . و چون نتیجهٔ وخامت و سوء عاقبت استبداد در نظر شریعت پرست بندگان اعلیحضرت اقدس شاهنشاه مظفرالدین شاه خلدالله ملکه و سلطنته ، واضح و مبرهن گردیده به بداهت عقل دانستند که حکم شخص واحد در امور یک مملکت غالباً دور از صواب و برخلاف فرمودهٔ حضرت ختمی مآب است . محض اجرای اوامر خداوندی و ادای فریضهٔ مسلمانی و اشاعهٔ عدل و توسعهٔ فضل ، طریق سلطنت مستبده را به رویهٔ سلطنت مشروطه تبدیل فرموده در تاریخ چهاردهم شهر جمادی الثانیه یونتهیل ۱۳۲۴ به تأسیس سلطنت مشروطه و انعقاد مجلس شورای ملی فرمان و دستخط ملوکانه صادر و عموم اهالی ایران را از این موهبت عنلی و عطیهٔ کبری قرین تشکر و رهین منت فرمودند، و مطابق نظامنامهٔ [ای] که طبع و نشر شده و البته بنظر آقایان رسیده و کلاهی ملتی [ملی] دارالخلافت و بعضی از ولایات تعیین شده ، از شهر

رمضان المبارک مجلس (۱) شورای ملی در عمارت بهارستان تهران منعقد و غیر از روز دوشنبه و چهارشنبه همه روزه ، بزرگان آگاه و وکلای کاردان و امنای ذوی الاحترام از چهار ساعت به غروب مانده تا وقت غروب در آنجا جمع شده به مذاکره و مشاوره امور مهمه مشغولند. فایده سلطنت مشروطه و انعقاد مجلس شوری اجمالاً این است :

اولاً- وزارتخانه های دولت بعد از این در تحت قاعده صحیحه تشکیل شده هرج و مرج و بی ترتیبی و بی انتظامی و رشوه و تعارف و تضییع حقوق بکلی از دستگاه دولت متروک و منسوخ می گردد .

ثانیاً- مالیات و عواید دولت با ملاحظه ، صرف حقوق رعیت و صیانت حدود مملکت و تکثیر آبادی و رفع خرابی بلاد شده از حیث و میل عمال و مباشرین محفوظ می ماند .

ثالثاً- نواقصی که در ضروریات و حوائج مملکت است از ایجاد کارخانجات و ترویج علوم و صنایع و ازدیاد زراعت و فلاح و هزار گونه منابع و سرچشمه های منفعت تکمیل می شود .

رابعاً- قانون مقدس شرع محمدی صلی الله علیه و آله که قانون مملکت ماست و اجراء آن تاکنون بواسطه استبداد و اهمال مباشرین امور مملکت معوق و معطل مانده اجرا می شود. حاصل کلام، تمام ابواب سعادت و عدالت و خوشبختی و رفاهیت و آسایش عموم در سایه سلطنت مشروطه و انعقاد مجلس شورای ملی مفتوح است و انشاء الله تعالی عن قریب از ثمرات این شجره مبعوثه مسعوده عموم اهالی ایران منتفع شده و از حلاوت آن کامها شیرین خواهند نمود، ولی چنان که بهسمع آقایان رسیده مطلعند چون اداره امور تاکنون بطور استبداد بوده قاعده و قانون صحیحی که متضمن مال بینی و عاقبت اندیشی باشد ، در دستگاه دولت نبوده، رفته رفته به مرور زمان مالیه دولت رو به نقصان گذاشته ناچار به استقراض از خارجه شده، در این چند ساله مبالغ کلی دولت علیه از دولت روس و بانک های فرنگی در طهران قرض نموده است ، و حالا هم برای اداره امور دولت ناچار به استقراض است. در این چند روزه موضوع گفتگو و مباحثه در مجلس شورای ملی مسئله استقراض دولت بوده است ، که آیا قرض از روس و انگلیس و اقتدار آنها و ضعف و انکسار ما مقتضی مصلحت دولت و ملت ایران هست یا خیر؟ پس از مباحثات و مذاکرات، حاصل رأی وکلای مجلس و بلکه عقیده کل مسلمین و متدینین این است که استقراض دولت ایران از خارجه با اوضاع امروز دنیا

عظیم‌ترین گناه و بزرگ‌ترین معاصی و شنیع‌ترین اعمال است. زیرا استقراض از خارجه بحکم تجربه و عقل و بطور قطع و یقین وسیله تسلیط خارجه برمسلمین و تباهی مملکت و باعث انقراض دولت و فروختن ناموس ملت است. نظر به این ملاحظات، درمجلس شورای ملی [به] اتفاق آراء براین شد که ملت ایران، ولو به فروختن کفش و کلاه هم باشد، باید يك بانك ملی با شرایط لازمه محکمه تأسیس نموده سرمایه‌های فراهم‌کننده هم قرض دولت را بدهند و هم خرج امروزه دولت را برسانند، و هم به امور نافع که مایحتاج مملکت است از راه‌سازی و ایجاد کارخانجات و غیره شروع نموده، منافع کثیره از آن حاصل نمایند. حال موافق اعلانی که منتشر شده بانك ملی تأسیس گشته از علماء و رجال و وزراء و اعیان و تجار و کسبه و دهاقین از هر طبقه و صنف حتی طلاب علوم دینی، که نظر به کمال عسرت و ضیق معیشت از دایره این شرکت و تکلیف مستثنی بوده‌اند، باز از روی غیرتمندی و عصبیت مذهبی علی‌قدر استطاعتهم از يك تومان الی پنجاه هزار تومان سرمایه به بانك ملی داده و می‌دهند، و چون برهر فردی از افراد ایرانی و پیرو مذهب مسلمانی شرعاً و عقلاً واجب و متحتم است که دست اتفاق داده، از اعانه و امداد بانك ملی احتیاج دولت متبوعه خود را از خارجه رفع نموده و شریعت حضرت ختمی مرتبت و ناموس ملت را حفظ، و خاک مقدس ایران را که وطن مألوف و خانه عورت مسلمان است از مداخله و تسلط اجانب صیانت نماید. لهذا فریضه دین‌داری و مقام علم و تقوی آقایان علما و قائلین ملت اسلام است، که بعد از رسیدن این مقاله عموم اهالی را از اعیان و رجال و تجار و طلاب و کسبه و اصناف در مسجد حاضر نموده، این مقاله را با نظامنامه انتخاب مجلس شورای ملی و اعلان بانك برای عموم اهالی قرائت نمایند و پس از آن برحسب تکلیف شرعی عبادالله را به فواید و منافع استبداد (۱) و کمک با بانك ملی که وسیله حیات ایران و نجات ایرانیان است ملتفت و متوجه سازند، که هرکس بقدر استطاعت خود از نفری يك تومان الی صد هزار تومان اعانه و امداد نموده به بانك ملی بعنوان قرض بدهند و قبض بگیرند. همین که عراة معاملات بانك با دولت بکار افتاد و شروع به داد و ستد نمود، هرکس که پول خود را خواست سند بانك را داده اصل و منافع آنرا دریافت کند.

مخصوصاً این نکته را به عموم اهالی درست گوشزد و حالی فرمائید که مجلس شورای ملی از طرف عموم ملت ایران در سرمایه بانك و وضع معاملات

او ناظر و بصیر و عالم و خبیر خواهند بود، و محال است پولی را که ملت ایران امروزه به بانک مزبور قرض می دهند با اهمات مجلس شورای ملی دیناری سوخت و سوز بشود. نظر به همین اعتماد و اطمینان بعضی از تجار غیرتمند مبلغ خطیر، سرمایه به بانک مزبور داده اند. با کمال خاطر جمعی هر کس هر چه می تواند امروزه کمک و استمداد نموده قرض بدهد و از بانک مزبور قرض (۱) بگیرد و هر وقت که به پول خود محتاج شد بعدها سند بانک را داده اصل و منافع حاصله آن را موافق محاسباتشان [از] بانک، دریافت کند. مقصود این است معامله با بانک ملی مثل معامله متداوله بیا یک شریک است فرقی در کار نیست مگر اینکه دادن پول به تاجر و صرافیه که سرمایه او غیر معین و طریقه داد و ستد و باطن کار او مبهم است تحمل سوخت و سوز و ضرر و زیان می باشد، اما قرض دادن به بانک ملی که سرمایه و اعتبار آن عجاله به سی کرور و بعد به صد کرور تعیین شده و عموم مردم یک مملکت از اعمال و طرز معاملات آن همه روزه بواسطه انتشار روزنامهجات مطلع خواهند بود، به هیچ وجه احتمال سوخت و سوز نمی رود و بلکه از وجود چنین تجارتخانه معتبر رفع احتیاجات دولت شده روز بروز بر قوت و شوکت دولت و ملت اسلام افزوده و از نفوذ و رسوخ اجانب کاسته می گردد والسلام علی من اتبع الهدی.

روز چهارشنبه ۲۵ شهر شوال المکرم ۱۳۲۴ - امروز مجلس شورای ملی تعطیل است، ولی اعلانی از طرف مجلس منتشر گردیده و در جراید هم درج خواهد شد، و صورت آن از این قرار است:

اعلان تأسیس بانک ملی ایران

امروز که دوره ترقی و سعادت به طرف ایران رونهاده و اول قدمی است که به استقبال آن با جان و مال اهالی برداشته اند، و در تدارک و تهیه این امر محترم از بذل جان و مال مضایقه ندارند، و برای انتظام این نیت مقدس اولیای دولت محتاج به وجه معتد به بودند، و گفتگویی با دولتین متحابین انگلیس و روس نموده بودند که از آنها استقراض نمایند، دولتین معزی الیهما نیز حاضر شده بودند که به قدر لزوم کار گشایی نمایند. از طرف قرین الشرف مقدس بندگان اعلی حضرت اقدس شاهنشاه ارواح العالمین فداء، مسئله را رجوع و اخطار به مجلس شورای ملی فرمودند. اهل مجلس، محض پاس حقوق شاهانه و حفظ شئون ملی و ملاحظاتی خیر خواهانه دولت و ملت، قرض از خارجه را تصویب نمودند. عموم اهالی غیرتمند وطن پرست که خدای حافظ و ناصرشان باد، حتی مخدرات محترمه

در مجالس و مساجد و منابر به صدا در آمدند که این وجه را ، ولو اینکه مجاناً باشد و بلا عوض ، خودمان حاضریم که به دولت داده و از خارجه استقراض نشود .

لذا از اعضاء مجلس شورای ملی چنین صلاح دانستند که بانکی موسوم به بانک ملی تأسیس شود ، که عموم اهالی ایران در آن بانک شرکت داشته باشند . هر کس بقدر قوه و همت وطن پرستی خود وجهی بعنوان سرمایه شرکتی در این بانک بگذارد قبض و سهام دریافت دارد . که بانک با این سرمایه داد و ستد نموده حالاً و فعلاً رفع حوائج دولت و ملت را بنماید . مراتب به توسط حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدر اعظم سد ظله العالی به عرض خاکبای مهر اعتلای مقدس شاهانه ارواحنا فداء رسیده ، تأسیس این بانک را امر و اجازه فرمودند . لهذا جمعی از وزراء عظام و رجال محترم و تجار بایکدیگر همراهی و اتحاد نمودند و تشکیل این بانک را در صد در آمدند ، و فعلاً سرمایه این بانک را در مبلغ سی کرو ورتومان معین نمودند ، که بعدها لدی الاقتضاء به یک صد کرو ورتومان بالغ خواهد شد . تعداد مؤسسين این بانک یک صد نفر است ، که این یک صد نفر هر کدام از پنج هزار تومان الی پنجاه هزار تومان وجه سرمایه تأسیس داده و خواهند داد ، ولی عموم اهالی غیرتمند ایران از تمام ممالک محروسه مجاز و مختار است که در این بانک ملی بقدر قوه خود از پنج تومان الی هر میزانی که بخواهد وجه داده شرکت نماید . قبض و سهام دریافت داشته و خیر دنیا و آخرتی را برای خود تحصیل نماید . چون تاموقع نوشتن قوانین صحیحه و شرایط آن ، مدتی لازم است که از روی بصیرت و صحت و اعتبار موافق ترتیبات بانکهای ملل متمدنه ترتیبات اساسی بانک فراهم شود ، و مبلنی عمده فعلاً بر حسب ضرورت و لزوم برای مخارج فوق العاده دولتی که تأخیر و تمویق آن ممکن نیست لازم است و عموم اهالی وطن دوست عجله در راه انداختن وجه و دفع احتیاج دولت از استقراض از خارجه داشتند و خواهش نمودند اعلانی نوشته شود و چندین محل برای تحویل دادن وجوهات معین شود .

لذا این اعلان انتشار داده شد که هر يك از ابناءى وطن عزیز که مایل هستند در این بنای مقدس شريك ، و نام نيك خود را در صفحه روزگار باقى و ثابت بگذارد در ادارات مقرر ذیل وجه سرمایه اشتراکی خود را تحویل دهند ، قبض موقتی که طبع شده به امضاء و مهر صاحب اداره بگیرد و همان طور که در قبوضات چاپ شده نوشته شده ، پس از آن که سهام بانک حاضر شود این قبوضات موقتی را به بانک ملی رد نموده ، و ورقه سهام دریافت خواهد داشت . امتیازات راجعه به این بانک که از طرف دولت قوی شوکت مرحمت می شود با شرایط مقرر در قوانین اساسیه مندرج و اعلان خواهد گردید . توضیح : اسامی اشخاصی که در این شرکت وجه

می دهند ، با میزان مبلغ در آخر هفته در روزنامهجات طبع و نشر خواهد شد. تجار محترم دارالخلافه به توسط تلگراف حضوری تأسیس این بانک را به عموم تجار ولایات اطلاع داده اند ، آنها هم درشراکت حاضر شده و قبول نموده اند که اسامی خودشان را با وجه مال الشراکه معین نموده بنویسند.

اداراتی که وجه باید تحویل شود:

حجره جناب حاجی امین الضرب - حجره جناب آقای محمد اسمعیل آقا تبریزی - حجره جناب حاجی آقا صراف تبریزی - حجره ارباب جمشید تاجر زردشتی - حجره طومانیان.

اسامی بعضی از مؤسین دولتخواه ملت دوست :

حضرت مستطاب اقدس والا آقای نایب السلطنه وزیر جنگ دامت شوکته الموالا - حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدراعظم مدظله العالی - جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر دربار - جناب مستطاب اجل آقای مشیر الملک - جناب مستطاب اجل آقای سعدالدوله - جناب مستطاب اجل آقای مؤتمن الملک - جناب مستطاب اجل آقای وزیرافخم وزیر داخله - جناب مستطاب اجل آقای حاجی ناصر السلطنه - جناب جلالتمآب آقای وزیر بقایا - جناب مستطاب اجل آقای شیخ خزعل خان معز - السلطنه - سردار ارفع - جناب جلالتمآب شیخ جاسم خان نصره الملک - جناب مستطاب اجل آقای سعید السلطنه - جناب مستطاب اجل آقای سردار منصور - جناب مستطاب اجل آقای مدیر الملک رشتی - جناب مستطاب اجل آقای محتشم - الملک - جناب مستطاب اجل آقای صدق السلطنه - جناب مستطاب اجل آقای ناظم الدوله - جناب مستطاب اجل آقای عمید السلطنه سردار امجد - جناب حاجی سید مرتضی آقا مرتضوی - جناب آقای حاجی سید محمد - جناب آقای حاج سید رضی گیلانی - جناب آقای امین التجار کردستانی - جناب آقای حاجی امین دار الضرب - جناب آقای حاجی معین التجار - جناب حاجی محمد اسمعیل آقا تاجر تبریزی - جناب حاجی محمد علی شال فروش - جناب حاجی محمد ابراهیم ملک التجار اصفهان - جناب حاجی عبدالرزاق تاجر اسکوئی - جناب حاجی افتخارالتجار - جناب آقا میرزا محمد شفیع ملک التجار - جناب حاجی محمد حسین کازرونی مقیم اصفهان - جناب حاجی محمد اسماعیل آقا قزوینی - جناب حاجی فرج آقا صراف تبریزی - جناب حاجی ربیع آقا تاجر تبریزی - جناب حاجی باقر آقا صراف تبریزی - جناب حاجی میرزا عباسقلی آقا تاجر تبریزی معروف به اتحادیه - جناب حاجی محمد تقی تاجر شاهرودی - جناب حاجی میرزا علی صراف اصفهانی - جناب حاجی میرزا علی اکبر آقا صراف تبریزی -

جناب معاون‌التجاردهدشتی - جناب حاجی مشیر‌التجارمحمده - جناب آقا محمد
 صادق‌دهدشتی - جناب آقای حاجی میرزا احمد تاجر لاری شیرازی - جناب حاجی
 سید محمد حسن شبانکاره و اخوان در بوشهر - جناب حاجی میرزا حسن کاشانی
 معروف [به] شالفروش - جناب حاجی میرزا یعقوب آقا تاجر امینی قزوینی - جناب
 آقا محمد آقا کمپانی عراق - جناب آقا محسن آقا - جناب آقا حسن آقا -
 عمده‌التجار ارباب جمشید تاجر فارس - عمده‌التجار طوما نیاس - انتهى.

این بانک از جهت عدم مقتضی و وجود موانع، تأسیس آن را از جمله محالات می‌دانیم،
 چه، نه پول موجودی هست و نه علم اداره و تأسیس آن. حضرات مؤسسين بملاده اینکه
 پول نداد، و نخواهند داد، اکثر آنها دهان باز نموده آنچه پول بدست آنها برسد یا
 می‌خورند و یا در مورد قروض خود می‌دهند. رئیس مجلس جناب صنیع‌الدوله هم به مقتضای
 صداقت گول خواهند خورد. باز اگر شرکت عمومی را به جایی رسانیده بودند و پول مردم
 را از دزدها گرفته به صاحبانشان می‌رسانیدند، شاید مردم امیدواری حاصل نموده و پول
 می‌دادند. لکن با آن وضع شرکت عمومی خیلی مشکل است که این بانک موجود شود.

روز پنجشنبه ۲۶ شوال ۱۳۲۴ هجری - امروز مذاکره مجلس در خصوص
 قرار نامه و نظامنامه بانک ملی بود و قدری از فصول آن را اصلاح نموده و نیز گفتگو از
 آمدن وزراء به مجلس و شروع کمیسیون مالی به حساب و بودجه مالیاتی، [رسیدگی] کردن
 و بعضی مذاکرات متفرقه.

روز جمعه ۲۷ شوال - بعضی انجمن‌های سری و علنی در تهران تشکیل شده و
 خوب هم کار می‌کنند.

روز شنبه ۲۸ شوال - مذاکرات مجلس در اصلاح امتیازنامه بانک ملی بود، بعضی
 فصول آن را اصلاح نموده، و مذاکره زیاد در مطالبه نظامنامه مجلس و این که دولت در تصحیح
 آن مسامحه می‌کند، بود. بعضی لوايح و شبنامه‌ها این ایام منتشر می‌شود که فی‌الجمله بنای
 اعتراض بروکلاگذارده‌اند. دیگر معلوم نیست مقصود نویسنده، خیر و نفع و یا شر و فساد است.
 روز يكشنبه ۲۹ شهر شوال - مذاکره مجلس امروز در خصوص انتخاب و کلای ولایات
 و بقیه و کلای تهران بود که تلگراف رسمی به حکام ولایات شود و یا مأموران طرف مجلس
 و دولت برود، که و کلاء بلدان را انتخاب و روانه نمایند. جناب آقای سید حسین
 بروجردی مذکور ساخت: خوب است حقوقی برای و کلاء معین نمایند. اگر چه صنیع‌الدوله
 این رأی را قبول نکرد؛ لکن اکثر از و کلاء راضی و خرسند شدند از این اظهار جناب
 آقا سید حسین. دیگر ایراداتی بر مسمو نوز رئیس پستخانه وارد آوردند، و این که چرا
 اعلانات پست و غیره را به خط خارجه می‌نویسند؟ جناب سعدالدوله در این مقام مذکور